

БАРОЗУ: ЕВРОПА НА БЪДЕЩЕТО - С УСПЕШЕН ОБЩ ПАЗАР И ПОЛИТИЧЕСКА ЦЯЛОСТ

Публикуван на: 22-03-2007

Източник: [Дневник](#)

Дневник.bg

В края на седмицата Европейският съюз ще отпразнува половинвековен юбилей. Кулминацията на тържествата ще е приемането в неделя на Берлинската декларация, очертаваща визията за бъдещето на общността. По този повод представители на "Дневник", "Дейли телеграф" и "Ди велт" разговаряха в Брюксел с председателя на Европейската комисия Жозе Мануел Дурау Барозу - за предизвикателствата пред ЕС, за трудностите на новите членове, за отговорността на националните правителства и политици, за необходимостта от общ подход към глобални проблеми като енергийната независимост и промените в климата.

В края на седмицата ЕС ще приеме Берлинската декларация, която ще очертае насоките на съюза за следващите десетилетия. Какво ще включва тя?

- Отбелязването тези дни на 50-ата годишнина от подписването на Римския договор наистина е повод да празнуваме. Трябва да използваме този момент, за да покажем, че имаме всички основания да се гордеем с миналото и да сме уверени в бъдещето.

Очаквам Берлинската декларация да покаже отдадеността на европейските лидери към общия ни проект. Това е политическа декларация и понякога политическите знаци и символи са много важни. Сигурен съм, че ако не бяхме постигнали съгласие по текста ѝ, европейците щяха да попитат защо не можем да им изпратим единно политическо послание. Не бива да преувеличаваме възможностите на декларацията, но половин век европейска интеграция ни дават нов повод да се замислим за общия европейски проект.

Не трябва да приемаме за даденост постиженията ни дотук и големите успехи на Европа в последните 50 години - вместо това е необходимо да помислим как ще подходим към споделените ни ценности и интереси занапред.

Може ли тази декларация да промени твърде разпространеното скептично отношение на гражданите към ЕС?

- Сама по себе си декларацията не може да промени настроението на европейците, но може да помогне за това.

Виждате, като председател на Европейската комисия за мен е ценно какво мислят лидерите на страните членки и какво е най-важното за тях в европейския проект. Затова ще слушам много внимателно какви ангажименти ще поемат те. Аз много добре знам собствените си ангажименти. Така че това е важен момент, но нека не го надценяваме. Берлинската декларация не е алфата и омегата на европейската интеграция. Но тя е важен момент да подновим ангажимента си към бъдещите си цели и планове.

Някои хора казват, че европейците не са доволни от ЕС и неговите институции. Но аз искам да ги попитам доволни ли са от националните си институции и политика. Може да се изненадвате, но в

БАРОЗУ: ЕВРОПА НА БЪДЕЩЕТО - С УСПЕШЕН ОБЩ ПАЗАР И ПОЛИТИЧЕСКА ЦЯЛОСТ

повечето страни членки хората вярват на европейските институции повече, отколкото на собствените си власти и политици. Затова не мисля, че е честно вината да се хвърля върху европейските институции. Хората имат много притеснения, които изобщо не са свързани с Европа - чужденците, националната икономика, аутсорсинга на бизнес.

Аз смятам, че е наша отговорност да им покажем, че Европа е част от решението, а не част от проблема. Но за да постигнем това, днес повече от всякога се нуждаем от общо европейско измерение на политическите си действия. То не противоречи на националните интереси, а напротив, може да подсили способността на страните членки да се борят с предизвикателствата, пред които са изправени.

Често националните политици обвиняват Брюксел за проблемите, които изпитват в страната си. Какво мислите за тази тенденция?

- Да, това се случва. Част от нашата работа тук е да сме изкупителната жертва за много от националните проблеми на страните членки. Но това поведение не е политически почтено и интелигентно от страна на управляващите. ЕС не е чужда сила, която се намесва в делата им, а изпълнява техните собствени насоки.

Решенията, които прилага комисията, се взимат от европейските лидери и министри, както повелява демократичният процес. Европейското законодателство се създава чрез колективно решение на всички членки; то не им се налага откъм.

Затова не е честно, когато са изправени пред решения, които самите те са подписали, някои политици да обвиняват нас. Всеки сериозен лидер е отговорен за собствените си решения. Нещо повече - политиките трябва да защитават европейските институции, защото без силни институции общият пазар ще спре да работи. Той не може да съществува без Европейската комисия, без общностното право. Институциите се грижат за това ЕС да работи еднакво за всички, а не да е доминиран от икономическия интерес или политическата власт на една или друга страна. Европейската интеграция не може да продължи без солидни, отчетни институции.

Смятате ли, че страните членки ще постигнат съгласие за европейска конституция в обозримо бъдеще?

- Мисля, че Европа трябва да има конституционен договор, но не съм сигурен дали трябва да го наричаме конституция. Но знам, че той ни е нужен. За ЕС е важно да бъде по-ефективен във взимането на решенията, да има повече прозрачност и отчетност, по-голяма легитимност в очите на гражданите и единна позиция в отношенията си с останалия свят.

Това са причините, поради които е необходима реорганизация на институциите. Подкрепям инициативата на германското председателство да ускори този процес, но не трябва да забравяме, че институционалната реформа не е самоцел, а средство. Не можем да си вярваме, че ще се борим с климатичните промени без общ европейски подход например. Очевидно е, че дори най-големите страни членки нямат достатъчно власт, ако действат сами по този важен проблем. Същото се отнася за други предизвикателства като енергийната сигурност и борбата с международния тероризъм. Трябва да си оправим институциите, за да можем да посрещнем глобалните предизвикателства. Аз лично смятам, че един от проблемите на ЕС е, че губим ценно време в приказки за институциите и пренебрегваме проблемите, които наистина са важни за хората.

Говорейки за важни въпроси, несъмнено икономиката е един от тях. Някои от новите страни членки, между които и България, форсират икономиките си, за да могат да

БАРОЗУ: ЕВРОПА НА БЪДЕЩЕТО - С УСПЕШЕН ОБЩ ПАЗАР И ПОЛИТИЧЕСКА ЦЯЛОСТ

постигнат критериите за членство в еврозоната. Този напън може да доведе до прегриване на икономиката и продължителна стагнация подобно на т.нар. португалска болест. Като португалец и човек с опит в националната и европейската политика смятате ли, че има такава тенденция?

- Не съм съгласен със сравнението между "португалската болест" и икономическите тенденции в новите страни членки. Този случай няма нищо общо с перспективите за еврозоната на която и да било друга страна. Икономическите проблеми на Португалия през 90-те години имат съвсем различни причини и не могат да бъдат сравнявани с новите европейски икономики. Вярвам, че всяка от новите страни членки трябва да вземе решение за еврозоната въз основа на собствената си ситуация и икономически показатели, които варират в различните държави. България е съвсем различен случай от Естония например. Това, в което не се съмнявам, е, че ако българското правителство води правилна политика, България ще постигне много впечатляващ икономически растеж. ЕС предоставя на всяка нова страна членка средства и възможности, критерии за подобрене и модернизация, които възлизат на много повече от икономическа помощ - те предполагат истинска административна и икономическа революция. Затова съм абсолютно сигурен - в случай че правителството не направи сериозни грешки в икономическата си политика - България може да очаква голям икономически напредък. Но да се върна към еврото - то обвързва страните членки към известна доза фискална дисциплина и това е много добре. Аз виждам еврото като застраховка срещу безотговорни правителства. В много европейски страни има тенденция да се харчи повече, отколкото се произвежда, и сметката ще се плаща от идните поколения. Затова е много добре, че еврото предоставя не само икономически ползи, но и стриктни условия за фискална стабилност. В много страни това е необходимо.

В центъра на Берлинската декларация ще бъде и борбата с климатичните промени. Това ли е новата голяма мисия на ЕС?

- Борбата с климатичните промени е една от нашите задачи за XXI век. През 1957 г., когато е подписан Римският договор, основоположниците на европейската интеграция не са могли да предвидят предизвикателствата от промените в климата. Но днес би било странно да очертаваме политическите си ангажименти за следващите 50 години, без да споменем едно от най-важните, ако не и най-важното предизвикателство на нашето време. Но не искам да звуча така, сякаш борбата с климатичните промени е пътеводната звезда на ЕС - имаме и много други глобални задачи. Благодарение на глобализацията днес всички предизвикателства са глобални. Противно на това, което смятат мнозина, аз наистина вярвам, че в бъдеще европейската интеграция няма да се забави, а ще става все по-интензивна. Ето един пример - енергийната политика. Всички днес разбираме, че се нуждаем от общ подход. Същото е с климатичните промени. Затова трябва да гледаме на ЕС по по-интелигентен начин. Не става дума за повече или по-малко интеграция - в някои области трябва да присъстваме по-малко, например бюрокрацията. В други трябва да сме по-активни - например в подхода ни към енергийните доставки и енергийната сигурност. Трябва да се адаптираме към условията на глобализацията и част от това е да се изправим заедно срещу промените в климата. Но не можем да свеждаме мисията на ЕС само до това. Добрите ни стари ценности си остават важни - мир, свобода, икономически просперитет. Те са фундаментални и работят - ето, в последния

БАРОЗУ: ЕВРОПА НА БЪДЕЩЕТО - С УСПЕШЕН ОБЩ ПАЗАР И ПОЛИТИЧЕСКА ЦЯЛОСТ

половин век беше немислимо европейските страни да воюват едни с други. Това е много важно за всички ни.

Европейският съвет прие текст за европейски дебат за ядрената енергетика. В този контекст как възприемате неспиращите опити на правителството в България да предоговори затварянето на реакторите на АЕЦ "Козлодуй", фиксирано в присъединителния договор?

- Не съм запознат с подробностите около исканията на България, по тази тема е по-компетентен комисарят по енергията и транспорта. Но мога да говоря за нашия подход към ядрените въпроси. В тази област действа принципът на субсидиарност - някои страни членки искат да развият този тип енергетика, други - не. Трябва да уважаваме позицията на всички. Комисията има някои ангажменти към държавите, които искат да развият ядрения си сектор, и ги подпомагаме финансово и експертно в постигането на мерките за безопасност.

Но ние не лобираме в полза на ядрената енергетика. Това решение зависи изцяло от членките. Ситуацията е по-различна в областта на енергията от възобновяеми източници, тъй като там пазарът се нуждае от общи действия. Този сектор е приоритетен и се нуждае от стимули, за да се развива. Случаят не е такъв с ядрената енергия. Затова там имаме различен подход.

Предвид важността на борбата с климатичните промени в някои страни членки се говори за въвеждане на индивидуални показатели за емисии от въглероден диоксид - нова такса за личните автомобили например. Говори се също, че бумът в евтините полети противоречи на екологичните цели, които си поставяме, тъй като самолетите отделят много парникови газове. Какво смятате за това?

- Аз съм против "лични" показатели. Ние сме общество от отговорни хора и е важно да имаме стандарти там, където законът позволява, но задължителни индивидуални цели за въглероден диоксид е малко прекалено решение. То може да доведе до точно обратния резултат от този, който искаме, тъй като би обърнало общественото мнение срещу каузата, за която се борим.

В Европа има консенсус за нуждата да се борим с климатичните промени. Но ако започнем да налагаме прекалено стриктни правила на гражданите, вместо на бизнеса, рискуваме да загубим подкрепата им. Затова на този етап не смятам, че се нуждаем от прекомерна намеса в живота на хората и ограничаване на техните свободи. Да не говорим, че такива задължителни показатели биха навредили на икономиката ни - например, ако ограничим евтините полети, това би засегнало авиационния сектор. Свободата на придвижване е нещо ценно, както и евтините полети. Не трябва да отиваме отвъд баланса и разума. Нашето общество се основава на свободата и това е безусловно. Не можем да започнем да я ограничаваме, дори и заради важен проблем като промените в климата. Това би било противоречие, хората ще се изправят против екологичните ни цели. Затова, вместо да започнем да раздаваме сертификати за добро поведение, трябва да се концентрираме върху амбициозните ни общи цели.

Въпреки амбициите на комисията за единна енергийна политика много страни членки предпочитат да уреждат енергийните си доставки двустранно и действат първо в името на собствения си интерес и едва тогава в името на европейския. Това не затруднява ли общите действия в тази област?

- Общата енергийна политика е възможна, ако има енергийна солидарност, а тя се постига чрез интеграция, не чрез изолация. Да, някои страни все още предпочитат да подхождат едностранно,

БАРОЗУ: ЕВРОПА НА БЪДЕЩЕТО - С УСПЕШЕН ОБЩ ПАЗАР И ПОЛИТИЧЕСКА ЦЯЛОСТ

смятайки, че контрол върху пазара им ще им донесе енергийна сигурност. Но Европа може да постигне резултати в енергийната област единствено чрез интеграция на енергийния пазар. Това е единственият начин за диверсификация на източниците и доставчиците.

Тази политика не е насочена срещу дадена страна или доставчик. Ние имаме интерес към добри отношения с Русия, но трябва да преминем и към други източници на енергия освен нейния газ, както и към други доставчици и транзитни страни. Монополът е най-голямата опасност за дългосрочната ни енергийна сигурност.

Каква е вашата собствена визия за бъдещето на Европа?

- Европа трябва да е по-силна, особено сега, след разширяването. Обединена Европа е по-уважавана, по-успешна. Затова не съм съгласен с тези, които казват, че ЕС си беше по-добре с шест членки или с 15. Хората, които смятат така, грешат, на тях им трябва очила, за да видят реалността.

Това, което Европа постигна чрез петото разширяване, е един от най-големите ни успехи въобще - исторически и политически. Никога преди не се е случвало толкова много страни, които запазват своята независимост, да се обединят доброволно в съюз, който е нещо повече от сумата на съставните си части. Това е огромен успех. Европа е първата неагресивна империя, която се разширява не чрез сила, завоевания или силна власт, а чрез общо доброволно съгласие на независими единици.

Това е моята визия за Европа. Трябва да се гордеем с постиженията си и да ги проектираме в бъдещето. Обединена Европа носи и глобална отговорност. На света има места, където убиват журналисти и никой не е наказван за това; има места, където хората умират от глад. Трябва да се погрижим за тези места. Това също е моята визия - не една миниатюрна, посредствена, носталгична, шовинистична Европа, която се бои от глобализацията. Една Европа с голям и успешен общ пазар, политическа цялост, икономическа и социална сигурност. Това за мен е Европа на бъдещето.

Докъде се простират границите на Европа?

- Това е политическо решение. Днешните граници са постиженията ни до момента, перспективата е те да включат и страните, с които водим преговори за членство, когато са готови. Но не мисля, че е удачно да се концентрираме върху границите. Не харесвам идеята за граници, те означават ограничения. Стратегическият интерес на Европа е да приеме страните, които споделят ценностите ни и отговарят на критериите за членство. Затова не смятам, че е необходимо да си поставяме граници. Те само ни разделят, а днес трябва да се концентрираме върху това, което ни обединява - целите, които сме си поставили, и ангажиментите, които сме поели.

Но и не трябва да поемаме прекалено много ангажименти към други страни, без да сме сигурни, че можем да изпълним обещанията си. Нека да оставим някои решения и на следващите поколения.

Отдавна сте изправен пред проблема как да намалите разстоянието между ЕС и гражданите. Ще има ли ангажимент за това в Берлинската декларация?

- Не знам, все още преговаряме по текста на декларацията. Но важното е не какво пишем в декларациите, а какво правим на практика. Аз съм много загрижен за този проблем. Често чувам, че Европейската комисия регулира прекалено много, че е твърде бюрократична, и сме предприели мерки за по-добра регулация и намаляване на бюрократичния товар.

Това показва, че се опитваме да сме по-близо до гражданите, че осъзнаваме нуждата от повече

БАРОЗУ: ЕВРОПА НА БЪДЕЩЕТО - С УСПЕШЕН ОБЩ ПАЗАР И ПОЛИТИЧЕСКА ЦЯЛОСТ

прозрачност и че искаме да работим по въпросите, които наистина вълнуват европейците. Те искат повече възможности да пътуват и живеят в други страни, по-евтини телекомуникации, по-добър достъп до образование в Европа, повече права като потребители, чист въздух и вода, икономически напредък. В тези области постигаме резултати във всички страни членки. Разширяването също създаде нови възможности за повече европейци.